

WYTYCZNE
W ZAKRESIE NAWIERZCHNI CHODNIKÓW
(remonty i inwestycje)

OCHRONA ZABYTEKÓW, FUNKCJONALNOŚĆ I ESTETYKA

Poznań 2020

STARE MIASTO, OSTRÓW TUMSKI, ŚRÓDKA, JEŻYCE, WILDA I ŁAZARZ

A (obszar ochrony konserwatorskiej)

Objęty ochroną konserwatorską obszar historycznego miasta z dzielnicami z początku XX wieku jest obszarem, który określa przestrzenną i kulturową tożsamość Poznania. Dlatego tak ważne jest zachowanie w maksymalnym zakresie pierwotnych układów urbanistycznych, budynków, elementów infrastruktury, przekrojów ulic i nawierzchni chodników.

1. Zachowanie zabytkowych nawierzchni chodników

W przypadku oryginalnych zabytkowych chodników należy zachować stary materiał i uzupełnić braki materiałem historycznym z magazynu. Jeżeli nie ma wystarczającej ilości materiału zabytkowego należy chodnik odbudować z nowych materiałów z zachowaniem charakteru historycznego chodnika.

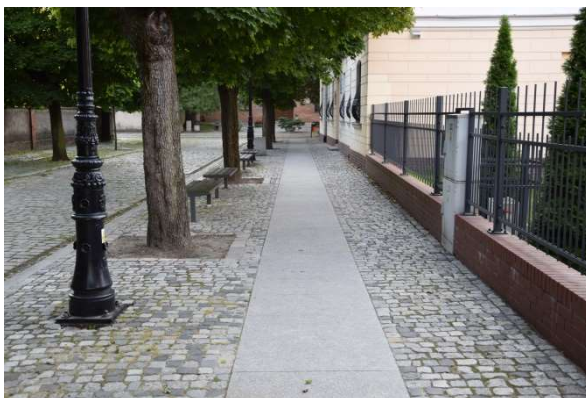

Ulica Poplińskich na Wildzie. Zachowany oryginalny chodnik: po stronie zachodniej z płytek 35x35 cm i połówkowych przy krawędziach a po stronie wschodniej z płytek 25x25 cm oraz z płytek typu czapka biskupia (infuła) przy krawędziach chodnika.

2. Odtwarzanie chodników z płyt granitowych

Tam, gdzie nie zachowały się w pełni zabytkowe chodniki, a chcemy odtworzyć historyczny charakter przestrzeni, należy wykonać **główny pas chodnika ze starych, granitowych płyt kamiennych o wymiarach 125 x 60-90 cm**, w uzasadnionych wypadkach przyciętych do formatu 100 x 60-90 cm (wówczas należy zastosować dwa rzędy płyt lub więcej).

W przypadku braku historycznych, granitowych płyt kamiennych dobrej jakości chodnik należy zrealizować z **nowych granitowych płyt kamiennych o wymiarach 120 x 80 cm lub 90 x 60 cm** (wówczas należy zastosować dwa rzędy płyt lub więcej). Ich grubość nie może być mniejsza niż 10 cm.

Nawierzchnia chodnika odtworzona z przyciętych historycznych płyt granitowych (strona lewa) oraz z nowych płyt granitowych (strona prawa) Obustronne pasy kompensacyjne z kostki granitowej 8-9/11 cm.

2.1 Pasy kompensacyjne

Z obu stron płyt kamiennych należy stosować **pasy kompensacyjne z kostki granitowej wielkości 8-9/11 cm** (lub 4/6 cm w przypadku użycia kostki historycznej) Szerokość pasa kompensacyjnego od strony zabudowy, o zmiennej szerokości, musi ująć wszystkie wystające elementy budynku. Natomiast od strony jezdni powinna wynosić min. 50-70 cm, aby możliwa była w nim lokalizacja znaków drogowych, słupków blokujących i innych elementów infrastruktury, a także nawisu samochodów przy parkowaniu prostopadłym. Wskazane jest poszerzenie pasa kompensacyjnego od strony jezdni, w szczególności, gdy w ramach chodnika zlokalizowana jest zieleń oraz elementy małej architektury, jak stojaki rowerowe czy ławki.

Obustronny pas kompensacyjny, poszerzony od strony jezdni, by w jego przestrzeni umieścić zieleni, miejsca odpoczynku, kosze na śmieci, stojaki rowerowe i latarnie. Zjazd na posesję z kostki rzędowej z zachowaniem ciągłości chodnika.

2.2 Zjazdy na posesje

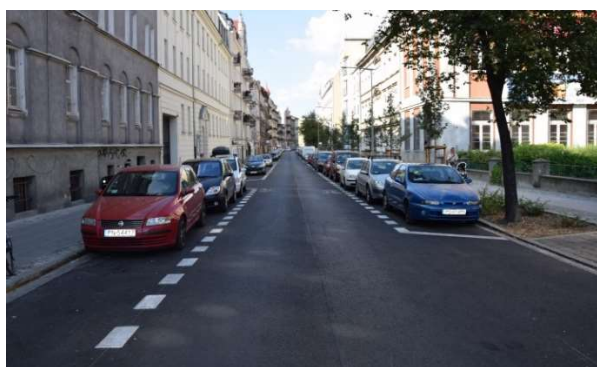
Należy dążyć do zachowania materiałowej ciągłości chodnika na zjazdach indywidualnych. Wówczas, fragment wjazdu, pomiędzy krawężnikiem a głównym ciągiem chodnika należy wykonać z **kostki granitowej 8-9/11 cm lub rzędowej w rozmiarze ok. 16/20 cm**. W przypadku korzystania ze zjazdu pojazdów cięższych, które mogłyby zniszczyć nawierzchnię chodnika można wykonać jednolitą nawierzchnię z kostki na całej długości zjazdu – od jezdni do krawędzi posesji.

Zjazdy: przerwana ciągłość chodnika ze względu na ruch cięższych pojazdów oraz ciągłość nawierzchni chodnika na zjeździe

2.3 Miejsca postojowe

Na zachowanych lub odtworzonych historycznych chodnikach nie dopuszcza się lokalizowania miejsc postojowych. Miejsca postojowe lokalizuje się na jezdni, wzdłuż chodnika, lub w wydzielonej zatoce parkingowej. dla miejsc parkingowych sytuowanych w zatokach postojowych (na poziomie jezdni) należy stosować **łupaną kostkę kamienną 8-9/11 cm lub kostkę rzędową**.

Miejsca postojowe zlokalizowane na jezdni, wzdłuż chodnika oraz w zatokach postojowych wyłożonych kostką rzędową

3. Stosowanie nawierzchni zgodnych z katalogiem

W przypadku, kiedy nie zachowała się lub nie jest odtwarzana historyczna nawierzchnia chodnika, a dla danego obszaru został opracowany **Katalog nawierzchni chodników** (Centrum-Stare Miasto i Jeżyce) należy stosować rozwiązania zgodne z katalogiem. Katalogi dostępne są na stronie: www.poznan.pl/przestrzenpubliczna.

Nawierzchnia z płyt betonowych z posypką mineralną charakterystyczna dla ringu Stubbena oraz okładka katalogu nawierzchni chodników dla Jeżyc: www.poznan.pl/przestrzenpubliczna

4. Stosowanie nawierzchni z dużych płyt betonowych

W przypadku, kiedy nie zachowała się lub nie jest odtwarzana historyczna nawierzchnia chodnika i dla danego obszaru nie został opracowany *Katalog nawierzchni chodników* należy stosować **jasnoszare płyty betonowe 50 x 50 cm**.

Nawierzchnia z dużych płyt betonowych 50 x 50 cm z pasem kompensacyjnym z obu stron

4.1 Pasy kompensacyjne

Pasy kompensacyjne należy stosować wyłącznie w zależności od sytuacji przestrzennej. Jeżeli od strony istniejącej zabudowy zlokalizowane są wystające elementy budynku i wchodzi one w pas chodnika należy zastosować pas kompensacyjny z **łupanej kostki granitowej o wymiarach 8-9/11 cm lub fazowanej kostki betonowej typu „cegiełka” w kolorze jasnoszarym**, który musi ująć wszystkie wystające elementy budynku. Należy wówczas zastosować pas kompensacyjny także od strony jezdni z tego samego materiału co pas kompensacyjny od strony budynków. Szerokość pasa kompensacyjnego od strony jezdni powinna wynosić 50-70 cm, aby możliwa była w nim lokalizacja znaków drogowych, słupków blokujących i innych elementów infrastruktury, a także nawisu samochodów przy parkowaniu prostopadłym.

Jeżeli od strony jezdni zlokalizowane są misy drzew lub ciągi zieleni, to miejsca pomiędzy drzewami przeznaczone m.in. na lokalizację ławek, stojaków rowerowych, koszy na śmieci (o ile nie są miejscami przeznaczonymi do postoju pojazdów – patrz: miejsca postojowe) należy wykonać z materiału, z którego wykonany został pas kompensacyjny od strony budynków. Jednak w rejonie skrzyżowań (m.in. tzw. uszy myszki Miki) należy stosować nawierzchnię głównego ciągu chodnikowego, to znaczy z jasnoszarych płyt betonowych 50 x 50 cm.

Poszerzenie w rejonie skrzyżowania („uszy Myszki Miki”) wykonane z nawierzchni głównego ciągu chodnikowego – jasnoszarych płyt betonowych 50 x 50 cm.

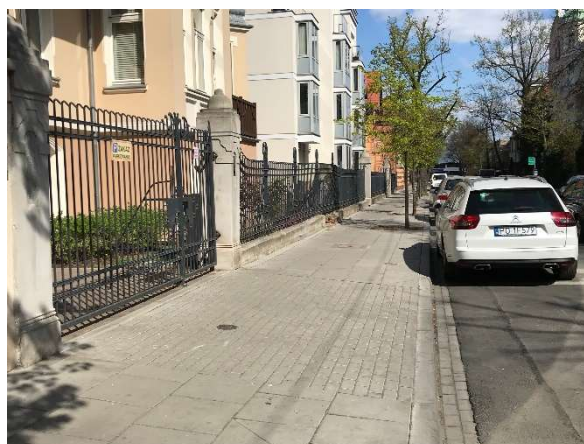
Jeżeli od strony wewnętrznej nie ma zabudowy i możliwe jest utrzymanie niezmiennej linii nie ma konieczności zastosowania pasa kompensacyjnego. Wówczas także nie stosujemy pasa kompensacyjnego od strony jezdni.

Chodnik w całości wykonany z jasnoszarych płyt betonowych 50 x 50 cm bez pasów kompensacyjnych.

4.2 Zjazdy na posesje

Zjazdy na posesje należy wykonać w całości z materiału, z jakiego wykonane zostały pasy kompensacyjne, czyli z **łupanej kostki granitowej 8-9/11 cm lub fazowanej kostki betonowej typu „cegiełka” w kolorze jasnoszarym** (bez zachowania ciągłości nawierzchni chodnika). Jeżeli pasy kompensacyjne nie występują, zjazdy należy wykonać z fazowanej kostki betonowej typu „cegiełka” w kolorze jasnoszarym. **W żadnym wypadku nie należy stosować betonowych płyt na zjazdach.**

Zjazdy na posesje przerywające ciągłość chodnika, wykonane z kostki granitowej łupanej i kostki betonowej

4.3 Miejsca postojowe

Właściwym rozwiązaniem jest sytuowanie miejsc postojowych na jezdni, wzdłuż chodnika. Jeżeli jednak istnieje konieczność wyznaczenia zatoki postojowej, należy ją obniżyć w stosunku do poziomu chodnika a jej nawierzchnię wykonać z **łupanej kostki kamiennej 8-9/11 cm lub kostki rządowej 16/20 cm**, jeżeli pasy kompensacyjne wykonano z kostki kamiennej. W przypadku, gdy pasy kompensacyjne

wykonano z jasnoszarej kostki betonowej typu „cegiełka” lub pasy kompensacyjne nie występują to miejsca postojowe w zatoce postojowej należy wykonać z **graitowej fazowanej kostki betonowej typu „cegiełka” lub „behaton”**.

Miejsca postojowe wyznaczone w zatoce wykonane z graitowej kostki kamiennej typu kość i miejsca postojowe wydzielone w przestrzeni chodnika wykonane z jasnoszarej kostki betonowej

Jeżeli pasy kompensacyjne wykonano z łupanej kostki kamiennej 8-9/11 cm a miejsca postojowe wyznaczone zostały w przestrzeni chodnika, ich nawierzchnię należy wykonać z **łupanej kostki kamiennej 8-9/11 cm**. Jeżeli natomiast pasy kompensacyjne wykonano z jasnoszarej kostki betonowej typu „cegiełka” lub pasy kompensacyjne nie występują to wyznaczone w przestrzeni chodnika miejsca postojowe należy wykonać z **jasnoszarej fazowanej kostki betonowej typu „cegiełka”** (w wyjątkowych wypadkach dopuszcza się możliwość zastosowania kostki typu „behaton”).

5. Stosowanie nawierzchni indywidualnych

Nawierzchnia indywidualna zrealizowana na ul. św. Marcin w ramach Projektu Centrum

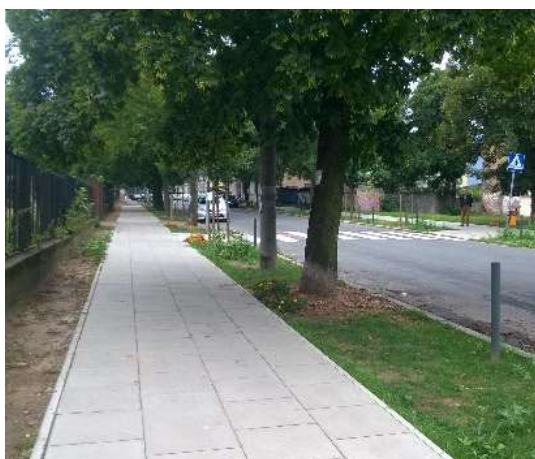
W przypadku całościowych realizacji projektowych, w tym również powstałych w wyniku konkursu architektonicznego przestrzeni, w szczególności placów, dopuszcza się stosowanie wzorów indywidualnych. Wzory te muszą być zaakceptowane przez pełnomocnika Prezydenta ds. estetyki miasta i Zarząd Dróg Miejskich.

Uwaga:

Wymiany nawierzchni realizowane na obszarze ochrony konserwatorskiej wymagają uzgodnienia z pełnomocnikiem Prezydenta ds. estetyki miasta oraz opinii lub pozwolenia Miejskiego Konserwatora Zabytków.

DZIELNICE POZAŚRÓDMIEJSKIE, OSIEDLOWE I DOMÓW JEDNORODZINNYCH B (poza obszarem ochrony konserwatorskiej)

1. Stosowanie nawierzchni z dużych płyt betonowych

Chodniki z dużych płyt betonowych 50 x 50 cm

Właściwym materiałem dla nawierzchni chodników w całym tym obszarze są **jasnoszare płyty betonowe 50 x 50 cm** (z wyłączeniem części objętej *Katalog nawierzchni chodników - Jeżyce*)

1.1 Pasy kompensacyjne

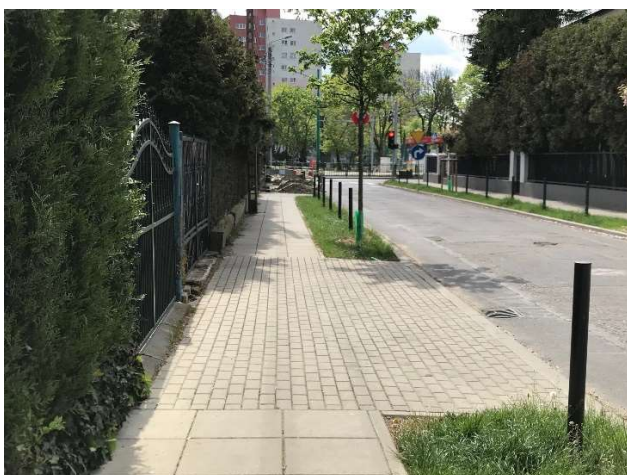
Pasy kompensacyjne stosuje się tylko w wyjątkowych sytuacjach, jeśli istnieje konieczność wyrównania linii chodnika od strony budynków (ogrodzeń) lub kiedy od strony jezdni istnieje konieczność wykonania pasa kompensacyjnego dla elementów infrastruktury (50-100 cm). Wówczas pas kompensacyjny należy wykonać z **kostki betonowej typu „cegiełka” w kolorze jasnoszarym** (z wyjątkowych przypadkach dopuszczalna jest **łupana kostka kamienna 8-9/11 cm**). Pas kompensacyjny stosuje się również jako bufor pomiędzy chodnikiem a drogą rowerową, jeśli nie zastosowano krawężnika trapezowego.

Pas kompensacyjny z kostki betonowej korygujący linię chodnika

1.2 Zjazdy na posesje

Zjazdy należy wykonywać w całości z **fazowanej kostki betonowej typu „cegiełka” w kolorze jasnoszarym** (bez zachowania ciągłości nawierzchni chodnika). **W żadnym wypadku nie należy stosować betonowych płyt na zjazdach.**

Zjazdy na posesje z kostki betonowej

1.3 Miejsca postojowe

Właściwym rozwiązaniem jest sytuowanie miejsc postojowych poza przestrzenią chodnika, na jezdni lub w zatoce postojowej. W przypadku nawierzchni zatoki postojowej właściwym materiałem jest **grafitowa fazowana kostka betonowa typu „cegiełka” lub „behaton”**. Ten sam

materiał i kolorystykę należy stosować również w przypadku wyznaczania miejsc postojowych na parkingach zbiorczych, osiedlowych czy P&R (jeżeli nie zastosowano masy bitumicznej). Wówczas drogi manewrowe wykonuje się z jasnoszarej, fazowanej kostki betonowej typu „cegiełka” lub „behaton”. Możliwe jest również zastosowanie nawierzchni z betonowej ekokostki z zachowaniem wskazanej kolorystyki.

Miejsca postojowe wykonane z grafitowej, betonowej ekokostki i kostki typu kość

W przypadku konieczności wyznaczenia miejsc postojowych w przestrzeni chodnika ich nawierzchnię należy wykonać z **jasnoszarej, fazowanej kostki betonowej typu cegiełka**.

2. Stosowanie nawierzchni z kostki betonowej

W wyjątkowych sytuacjach, w przypadku osiedli domów jednorodzinnych, kiedy szerokość chodnika jest mniejsza niż 1 m lub występuje duża ilość zjazdów indywidualnych, dopuszcza się wykonanie nawierzchni chodnika z **fazowanej kostki betonowej typu „cegiełka” w kolorze jasnoszarym**.

Wąski chodnik wykonany z kostki betonowej

Zieleń

Przy remontach lub przebudowach ulic należy odtwarzać lub wprowadzać zieleni wysoką w pasach drogowych zgodnie ze *Strategią Rozwoju Miasta Poznania 2020+* (Priorytet 3. Zielone, mobilne miasto. Działanie strategiczne: 5. Zwiększenie przestrzeni zieleni w pasach drogowych ulic),

uwzględniając uwarunkowania związane z zapisami miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i infrastrukturą podziemną.

W miarę możliwości przestrzennych należy poszerzać istniejące misy drzew lub łączyć w pasy zieleni, a w przypadku cennego drzewostanu stosować rozwiązania indywidualne w szczególny sposób chroniące systemy korzeniowe drzew.

Standardy Dostępności

Przy remontach i przebudowach ulic należy uwzględniać obowiązujące Standardy Dostępności dla Miasta Poznania¹, w tym stosowanie fakturowych oznaczeń nawierzchni (FON), przynajmniej w rejonie przejść dla pieszych i przeszkód terenowych (www.poznan.pl/przestrzenpubliczna).

Opracowanie:

Zarząd Dróg Miejskich w Poznaniu, Wydział Przestrzeni Publicznej i Estetyki (PE)
Piotr Libicki, Mariusz Filewicz, Andrzej Billert

¹ zarządzenie nr 817/2018/P Prezydenta Miasta Poznania z dnia 14.11.2018 r. w sprawie stosowania Standardów Dostępności dla Miasta Poznania